

Kgl. Dansk Ambassade

London, den 29. September 1948.

No. LXXIV.

2 Gennemslag.

Oprettelsen af en Atlanterhavs
agt
amb.No. LXXI af 24 /9-1948.

Bil.	
30 SEP. 1948	
6	RVO

Strengt fortroligt.

Hr. Statsminister,

Straks ved min Tilbagekomst fra Tjenesterejse til København søgte jeg en samtale med Sir Orme Bargent, permanent Understatssekretær i Foreign Office. Samtalen fandt sted sent i Gaar Eftermiddags.

Jeg indledede med nogle kortfattede Udtalelser dels om den danske Regerings og det danske Folks uforbeholdne Bekendelse til Demokratiet og til Vestens hele Livssyn, dels om den Vilje til at værne Danmarks Frihed, som Regeringens Medlemmer ved mange Lejligheder har givet Udtryk for. I denne Forbindelse henviste jeg bl.a. til Slutningsbemærkningerne i Udenrigsministerens Tale i Folketinget den 10. Marts d.A., hvoraf jeg overgav Sir Orme en Oversættelse til engelsk.

Jeg anførte derefter i Overensstemmelse med det mig af Hr. Statsministeren mundtlig givne Direktiv, at den danske Regering vilde anse det for en Ulykke, om der paa det nuværende Tidspunkt eller indenfor en nærmere Fremtid skulde blive nogetsomhelst bekendt om den Meddelelse, der den 24. ^{Sept. 1948} d.M. blev afgivet til Chargé d'Affaires Henningsen. Endvidere fortalte jeg Sir Orme om de Forberedelser, der nu træffes til at søge tilvejebragt en Aftale de tre nordiske Lande imellem angaaende et Forsvars-Fællesskab, med Fremhævelse af, at Øverige er gaaet med til en forbeholdsløs Undersøgelse af de i saa Henseende foreliggende Muligheder. Det var af Hensyn til denne Situation, at en fuldstændig Hemmeligholdelse af de Hr. Henningsen meddelte Planer var tvingende nødvendig. Den mindste Indiskretion vilde kunne faa en ødelæggende Virkning paa Fuldførelsen af det allerede paabegyndte Arbejde. Man burde erindre sig, at den britiske Regering ganske sikkert ikke vilde være i Stand til at bringe ove-

.1.5.1.

Højvelbaarne
Hr. Statsminister Hans Hedtoft,
etc., etc., etc.,
fg. Udenrigsminister.

rige ind i en saadan militær Samvirken med de deraf antagelig senere flydende Konsekvenser, medens der derimod var Grund til at haabe, at dette vilde kunne lykkes Danmark og Norge, dersom disse sidstnævnte Lande fik Lov til uden forstyrrende Indgreb udefra at fortsætte deres forberedende Arbejde. Disse Bestræbelser for Skabelsen af et nordisk Forsvars-Fællesskab var, fortsatte jeg, et nødvendigt Stadium paa Vejen henimod Tilvejebringelsen af en eventuel, mere omfattende regional Aftale i Overensstemmelse med de Forenede Nationers Pagt. Jeg gjorde samtidig Sir Orme bekendt med nogle af de Afsnit i Hr. Statsministerens Tale i Oslo den 26. d.M., der i denne Forbindelse forekom mig at være af speciel Interesse, hvornos jeg til ham overleverede en Oversættelse til engelsk af de paagældende Udtalelser tilligemed en Oversættelse af den Meddelelse, der fremkom i "Berlingske Tidende" for den 27. s.M. angaaende Udførelsen i Livet af de paa det sidste nordiske Udenrigsminister-Møde i Stockholm truffne Bestemmelser vedrørende nordisk militært Samarbejde.

Sir Orme erklærede straks, at han forstod de af mig saaledes fremholdte Synspunkter, at man i Foreign Office var fuldt paa det rene med Sagens hemmelige Karakter, samt at det paa ingen Maade var den britiske Regerings Ønske at indvirke forstyrrende paa de nævnte nordiske Forhandlinger. Han udtalte dernæst, at han med særlig stor Interesse havde bemærket, at jeg havde benyttet Betegnelsen "forbeholdsløs" om den Undersøgelse, som Sverige havde erklæret sig rede til at deltage i. I Foreign Office havde man det Indtryk, at den svenske Regering tidligere havde gjort det til en Betingelse for sin Deltagelse, at de to andre nordiske Regeringer skulde afstaa fra senere at virke for en Udvidelse af Samarbejdet til at omfatte andre Vest-Lande. Foranlediget ved denne Udtalelse henviste jeg til den af Ambassadør Boheman for ca. 3 Maaneder siden i Foreign Office afgivne Erklæring i modsat Retning, en Erklæring, som Mr. Bevin paa det daværende Tidspunkt havde akcepteret som tilfredsstillende, jfr. Udenrigsministerens Dépêche No. VI af 12. Juli d.A. Sir Orme syntes ikke overbevist om, at den svenske Regering havde været saa passiv, som den nu vilde give det Udseende af, men noterede sig det som et Fremskridt, at Sverige i hvert Fald ikke mere stillede saadanne Betingelser. Af hans øvrige Udtalelser fremgik det, at Foreign Office vedblivende stiller sig yderst skeptisk overfor den Politik, som Udenrigs-

./././.

minister Undén hidtil med saa stor Konsekvens har gjort sig til Talsmand for. Man har her ingensomhelst Tro paa, at Neutralitet i hævdvunden Forstand er et praktisk politisk Begreb. Han greb i denne Forbindelse tilbage paa den af Kong Leopold af Belgien i sin Tid udstedte ominøse Neutralitets-Erklæring. Hvis Danmark og Norge kunde overtale Øverige til at føre en mere virkelighedsbetonet Politik, vilde ingen glæde sig mere end den britiske Regering. Denne havde blot hidtil paa Baggrund af Hr. Undéns talrige Udtalelser ikke ment at kunne regne med en Udvikling i den anførte Retning.

Overfor Sir Orme's Bemærkninger om Sverige pegede jeg ikke alene paa det naturlige i, at Sverige med sin lange Kystlinie ved Skagerak og Kattegat betragtedes som en Atlanterhavs-Magt, men ogsaa paa, hvor tragisk en Udvikling det vilde være, om paa den ene Side Danmark og Norge, paa den anden Sverige kom til i vigtige udenrigspolitiske Spørgsmaal at følge indbyrdes afvigende Linier. Enhver, der kender Forholdene i Norden, maatte føle sig slaaet af det utopiske i en Tanke om, at København skulde kunne holdes udenfor et mere eller mindre uigennemtrængeligt Jerntæppe, dersom f. Eks. Malmø og Gøteborg befandt sig indenfor dette!

Da jeg telefonisk af Hr. Statsministeren var blevet underrettet om, at Mr. Bevin ifølge derom fra Udenrigsministeren modtagen Meddelelse ikke synes at have været klar over, at Understatssekretærens Henvendelse til Hr. Henningsen vilde finde Sted, søgte jeg at sondere Sir Orme paa dette Punkt ved at spørge, om Mr. Bevin til ham havde fremsat nogen Udtalelse om sit Syn paa Muligheden af at inddrage Danmark og Norge i Forhandlingerne om en Atlanterhavs Pagt. Sir Orme svarede, at Danmarks og Norges Stilling i høj Grad havde Mr. Bevins Interesse. Jeg maatte imidlertid, tilføjede han, huske, at hele Planen om en saadan Pagt først nu - efter at Drøftelserne i Washington mellem Repræsentanter for henholdsvis U.S.A. og Bruxelles-Landene er blevet afsluttede - er ved at blive forelagt de paagældende Regeringer, derunder den britiske. De nævnte Drøftelser var hidtil blevet ført paa et "Expert Niveau". Regeringerne som saadanne har endnu ikke haft Lejlighed til at foretage et grundigt Studium, endsige til at tage Stilling til de i Betragtning

.//.//.

kommende Problemer. Denne Udtalelse giver formentlig en Forklaring af Mr. Bevins ufuldstændige eller manglende Kendskab til det for Danmarks og Norges Vedkommende senest passerede.

Da det forekom mig, at Sir Orme's Henvendelse til Hr. Henningsen i højere Grad end Mr. Hickerson's Samtale med min Kollega i Washington gav Indtryk af, at Sagen hastede, citerede jeg for Understatssekretæren Ordlyden af de i saa Henseende relevante Afsnit i Ambassadør Kauffmann's Rapport No. XXX af 24. d.M., nemlig pag. 1, Begyndelsen af sidste Stykke; pag. 4, næstsidste Stykke; og pag. 7, Slutningen af 3' Stykke. Sir Orme udtalte, at det ikke havde været hans Hensigt at give Indtryk af Hastværk. Sagen befandt sig i sin tidligste Fase ("in its earliest phase"), og - som ovenfor anført - havde ingen af de paagældende Regeringer endnu taget Stilling til den. Man havde imidlertid i Foreign Office ønsket - af Hensyn til Danmark og Norge selv - saa hurtigt som muligt at give disse Landes Regeringer Meddelelse om den stedfundne Udvikling, for at de kunde faa Lejlighed til i Tide at foretage deres Overvejelser. I denne Sammenhæng fremhævede Sir Orme med Aftertryk, at det foreløbige Resultat, som man var naaet frem til under Drøftelserne i Washington, var af den allerstørste, ja af epokegørende Betydning, idet det var første Gang, at det fra officiel amerikansk Side var stillet i Udsigt, at U.S.A.'s Regering vilde overveje i Fredstid at indgaa paa bindende Aftaler, indeholdende Garantier for europæiske Landes Sikkerhed.

Overfor en Omtale fra min Side af den i det Hr. Kauffmann overgivne Notat indeholdte Henviisning til Rio Traktaten erklærede Sir Orme, at han naturligvis kendte State Departments Forkærlighed for denne Traktat, men at han iøvrigt ikke ansaa det for muligt paa nærværende Tidspunkt at sige noget bestemt om, hvilket Indhold den paatænkte Atlanterhavs Pagt i sin endelige Udformning vilde faa.

Bemærkningen til Hr. Henningsen om Grønland havde Sir Orme fremsat ud fra den Betragtning, at det vil være klogt at holde sig for Øje, at State Department betragter Danmark baade som en europæisk og en amerikansk Magt.

./././.

Henimod Samtalens Afslutning sagde Sir Orme - med en Henvisning til de til ham overleverede Oversættelser, jfr. ovenfor - at man i Danmark bør huske, at det er for sent at prøve paa at finde Allierede, naar Krig allerede er brudt ud. Jeg benyttede heroverfor Lejligheden til at fremhæve Betydningen af, at man fra britisk Side i den nuværende Situation stiller sig saa imødekommende som muligt overfor Anmodningen fra Danmark om Levering af Ammunition o.l., jfr. den i Udenrigsministeriets Instruks No. 1423 af 24. d.M. omhandlede Sag, som Sir Orme paa min Anmodning lovede at interessere sig for.

Jeg har den Ære at forblive
med den mest udmærkede Højagtelse
Hr. Statsministerens ærbødigste

Reventlow

Gennemslag af nærværende Beretning er direkte tilstillet Ambassadør Kauffmann.

No. LXXVII.

London, den 5' Oktober 1948.

Oprettelsen af en Atlanterhavs-
pagt.

Amb. Pol. Dep. No. LXXV af 29.9.48.

2 Gennemslag.

STRENGT FORTROLIGT

7-		Bil.
OKT 1948		
5	R	10 ^a

Hr. Statsminister,

Med Sir Orme Sargent havde jeg i Gaar efter en af han-
derom fremsat Anmodning en fornyet Samtale i Foreign Office.

Sir Orme indledede med at sige, at Mr. Bevin havde
meddelt, at Udenrigsminister Gustav Rasmussen til ham havde
udtalt sin alvorlige Bekymring i Anledning af den Henvendelse,
som Under-Statssekretøren den 24' f.M. havde foretaget til
Chargé d'Affaires Henningsen. Det laa nu Sir Orme meget paa
Sinde overfor mig og igennem mig overfor den Kongelige Regering
at slaa fast, at det havde ligget helt udenfor hans Hensigt
ved den til Hr. Henningsen afgivne Meddelelse at give Udtryk
for, at Sagen havde en for Danmark og Norge presserende
Karakter. Han havde blot ønsket i streng Fortrolighed at
underrette den Kongelige Regering om, hvad der var sket og om
den Udvikling, der efter al Sandsynlighed forestod, en Ud-
vikling, i hvilken Danmark og Norge kunde forventes at blive
involverede, eftersom Ekspertterne i Washington havde ment, at en
Atlanterhavspagt ikke vilde være komplet, med mindre de to nævnte
Lande deltog deri. Han havde ikke talt om eller stillet i Ud-
sigt nogen umiddelbart forestaaende officiel Henvendelse til
Danmark-Norge. Han havde tværtimod fremhævet, at Sagen først
nu - efter at Ekspertdrøftelserne var afsluttede - var ved at blive
forelagt U.S.A.s, Canadas og Bruxelles Pagt Landenes Regeringer.
Disse havde saaledes ikke haft Lejlighed til nærmere at overveje
de rent foreløbige Resultater, som Ekspertdrøftelserne var
resulteret i. Hvilken Holdning Regeringerne, naar disse Over-
vejelser er tilendebragt, vil indtage, er det endnu umuligt at

Højvelbaarne
Hr. Statsminister Hans Hedtoft,
fg. Udenrigsminister,
etc., etc., etc.

././././.

sige. Man ventede for Tiden intetsomhelst Svar, endsige nogen Stillingtagen fra dansk Side, til Sagens Realitet. Det maatte, fremhævede Sir Orme udtrykkeligt, uden videre være klart, at man her paa ingen Maade kunde tænke sig at foretage noget, der vilde besværliggøre inter-nordiske Forhandlinger om et Fællesforsvar. Foreløbig var der intet andet at gøre end at afvente først Regeringernes Overvejelser og dernæst det Møde, der paatænkes afholdt, antagelig i Washington, mellem Delegerede for Regeringerne. Dette Møde var det Tanken at lade sammentræde omkring Midten af Oktober. Sir Orme var imidlertid forberedt paa, at det vilde blive vanskeligt at naa at faa det afholdt paa det oprindelig planlagte Tidspunkt.

Det Centrale i det saaledes af Sir Orme senest anførte, var et Ønske om at udslette det Indtryk af Hastværk, som han nu havde faaet Følelsen af, at hans Henvendelse til Hr. Henningsen havde fremkaldt.

Jeg takkede for den givne Meddelelse, med hvilken jeg erklærede straks at ville gøre min Regering bekendt. Da jeg derefter henviste til Udenrigsministerens nær forestaaende Besøg i London, udtalte Sir Orme, at det vilde glæde ham til den Tid at faa Lejlighed til en indgaaende Samtale med Hr. Gustav Rasmussen om Sagen.

Jeg har den Ære at forblive
med den mest udmærkede Højagtelse

Hr. Statsministerens ærbødigste

Reventz

London, den 14. Oktober 1948.

Uprettelsen af en Atlanterhavspagt.
Amb. no. LXXVII af 5/10-48.

2 Gennemslag.

STRENGT FORTROLIGT.

A.		BIL.	
16 OKT. 1948			
5	22	10	a
1948			

Hr. Udenrigsminister,

Jeg aflagde i Dag Mr. Bateman, Assistant Under-Secretary of State i Foreign Office, et Besøg efter en af ham derom fremsat Anmodning. Mr. Bateman sagde, at han af Sir Orme Sargent havde faaet Paalæg om at meddele mig følgende.

Den 6. d.M. havde min herværende norske Kollega - samtidig med at udtale den norske Regerings Taknemmelighed for den den 24. f.M. givne foreløbige Underhaands-Meddelelse - stillet to Spørgsmaal til Sir Orme Sargent nemlig:

1) om det maatte være muligt at udsætte Henvendelsen til Norge og Danmark angaaende eventuel Tiltrædelse af en Atlanterhavspagt indtil Afslutningen af Drøftelserne mellem de skandinaviske Regeringer om et forsvars-politisk samarbejde; disse Drøftelser vilde ikke kunne tilendebringes før i Januar eller maaske i Februar; og

2) om det skønnedes rigtigt, at meddelelse om den forestaaende Henvendelse blev givet til den svenske Regering.

Indskudsvis tillader jeg mig her at anføre, at Hr. Prebensen, hvem jeg søgte umiddelbart efter samtalen med Mr. Bateman, fortalte, at de to nævnte Spørgsmaal i Virkeligheden allerede var blevet rettet/af ogsaa Udenrigsminister Lange til Mr. Bevin og Mr. Marshall i Paris, men at disse sidstnævnte dengang havde taget Anstand med Svaret.

Mr. Bateman udtalte derefter, at disse Spørgsmaal nu var blevet overvejet af Mr. Bevin og Mr. Marshall. Det svar, Mr. Bateman havde faaet Ordre til at afgive, gik ud paa:

Højvelbaarne
Hr. Udenrigsminister Gustav Rasmussen,
etc., etc., etc.

./././.

ad 1. Den britiske og den amerikanske Regering ønsker ikke paa nogen Maade at sætte den norske eller den danske Regering i Forlegenhed ("embarrass") eller at skynde mere paa dem end naturligt og rigtigt.

Mr. Bevin og Mr. Marshall mente dog, at det maaske var lovlig længe at udsætte Henvendelsen til Januar eller maaske endog til Februar. Det maatte derfor anses for ønskeligt at fremskynde de paagaende skandinaviske Forsvarsdrøftelser.

ad 2. Fra britisk og amerikansk Side ønskede man at overlade til den danske og den norske Regering selv at afgøre, om Meddelelse af dem i Fortrolighed burde gives Sverige.

Svar i Overensstemmelse med ovenstaaende var i Gaar af Mr. Bateman givet Hr. Prebensen.

Mr. Bateman sagde mig endvidere, at den Henvendelse, Danmark og Norge vil modtage, antagelig vil blive holdt i meget almindelige Vendinger og blot gaa ud paa at søge oplyst, om de to Landes Regeringer vil være villige i Princip'et til at tiltræde den paatænkte Pagt.

Under mit besøg hos Hr. Prebensen idag fortalte denne mig, at et foreløbigt svar paa de to fornævnte Spørgsmaal var blevet givet Hr. Lange af Mr. Marshall's Medhjælper Mr. Raynor i Paris den 5. d.M. Dog havde dette svar ikke indeholdt Tilføjelsen om, at Mr. Bevin og Mr. Marshall betragtede Fristen indtil Januar eller Februar som lovlig lang.

Hr. Prebensen har endelig meddelt mig, at Mr. Hankey, Chef for Northern Department, i Gaar i streng Fortrolighed har sagt ham, at Forhandlingerne om en Atlanterhavspagt imellem Repræsentanter for U.S.A.'s, Canada's og Bruxelles-Pagt Landenes Regeringer, jfr. mine ærbødige Rapporter No. LXXV af 29. f.M. og No. LXXVII af 5. d.M., vilde blive indledet allerede i Dag her i London.

Jeg har den Ære at forblive
med den mest udmærkede Højagtelse
Hr. Udenrigsministerens ærbødigste

Reventlow

London, den 4. November 1948.

No. LXXXIV.

Strengt fortroligt.

4 Gennemslag.

U. M.	Bil.
11 NOV 1948	
5 H	10 a
Kartote	

Oprettelsen af en
 Atlanterhavs Pagt.
 Amb. pol. Dep. No. LXXX
 af 14.10.48.

Hr. Udenrigsminister,

Chefen for Foreign Office's Northern Department, Mr. R. Hankey, meddelte mig i Dag nedenstaaende Oplysninger vedrørende Forberedelserne til Oprettelsen af en Atlanterhavs Pagt.

Under sin Sammentræden i Paris den 25' og 26' Oktober d.A. studerede Vest Unionens consultative Raad den af Expert-Mødet i Washington i September d.A. afgivne Rapport. Resultatet blev, at Raadet i Princip'et billigede Skabelsen af en nord-atlantisk Sikkerhedspagt og vedtog at give den amerikanske og den canadiske Regering fornøden Meddelelse med Tilføjende, at man vilde sætte Pris paa, om der til sin Tid kunde blive sammenkaldt til en Konference i Washington af Delegerede for alle 7 Regeringer. Inden Konferencens Sammentræden henvises Sagen nu af de 5 Magter, hvoraf Vest Unionen bestaar, til den permanente Kommission, som er nedsat i Medfør af Bruxelles Pagten. Denne Kommission vil erholde Paalæg om at tilvejebringe Enighed om Indholdet af de endelige Instruktioner, der skal tilgaa de 5 Landes Ambassadører i Washington. Til Grund for Instruktionerne lægges den ovenfor omtalte Expert-Rapport. Saasnart Instruktionerne er færdigt udarbejdede, hvilket ventes at blive Tilfældet ved Nytaars-tid, haaber man, at Konferencen vil kunne finde Sted. Allerede nu bestaar der Enighed paa de mest betydende Punkter. Det er endnu for tidligt at give Detailler om det Indhold, Instruktionerne vil faa, saavel som om hvilke Lande man tilsigter at lade Pagten omfatte. For de skandinaviske Staters Vedkommende er det Hensigten ikke at røre ved Spørgsmaalet, før de imellem disse Stater paagaende Forsvars-Forhandlinger er ført til Ende.

Tanken gaar navnlig ud paa at skabe et System ("framework"),

Højvelbaarne

Hr. Udenrigsminister Gustav Rasmussen,
 etc., etc., etc.

e.

indenfor hvilket der i Fredstid kan finde en vis Planlæggelse Sted. Mr. Hankey pegede her paa, hvorledes det viste sig ugørligt for Storbritannien i April 1940 at yde Norge nogen virkelig Hjælp, fordi der ikke forud havde existeret nogen Art af fælles norsk-britisk Raadslagning eller Samarbejde. Paa lignende Maade var kort forud effektiv Bistand til Holland og Belgien bleven umuliggjort - oven i Købet med den skæbnesvangre, yderligere Konsekvens, at man i sidste Øjeblik, paa Grund af Nødvendigheden af at lade britiske Tropper rykke Belgierne til Undsætning, helt havde maattet omlægge de Planer, der forud var lagt for Deltagelse i Forsvaret af Frankrig.

Endvidere ønsker man at skabe Forudsætningerne for gensidige systematiske Hjelpeforanstaltninger med Hensyn til Deltagerlandenes Forsyninger med Våben og Ammunition, eventuelt ved en Art lend-lease.

Endelig og ikke mindst haaber man ved Tilvejebringelsen af en nord-atlantisk Sikkerheds-Pagt at bibringe en eventuel Fjende Forstaaelse af den Fare, et Overfald vilde indebære for Angriberen selv. Det viste sig i 1939, at Tyskerne⁺ jugerede helt forkert angaaende Konsekvenserne af et Angreb paa Polen. Tilsvarende "miscalculations" kan meget vel tænkes foretaget af andre aggressor Stater i Fremtiden. Hvor forkert Sovjet er tilbøjeligt til at bedømme Tilstande og Stemninger i Lande udenfor Jerntæppet, ses saaledes tydeligt bl.a. af den absurde Tro, der baade af Kreml og af vide Kredse i Rusland naaredes til, at Mr. Wallace vilde være i Stand til at samle tilstrækkelige Stemmer for sig til Opnaaelse af Præsident-Værdigheden i U.S.A. Efter Opfattelsen i Foreign Office vilde selve Tilstedeværelsen af en Pagt, som den nu planlagte, være det bedste Middel til at formindske de skæbnesvangre Risici ved Fejl-Beregninger med Hensyn til Sammenholdet mellem Vest-Europas Demokratier.

Jeg har den Ære at forblive

med den mest udmærkede Højagtelse

Hr. Udenrigsministerens

ærbødigste

Reventlow

P.S.

En Genpart er sendt
Ambassadør Kauffmann
direkte.

+ "tyskerne jugerede..: tyskerne bedømte..."

Kgl. Dansk Ambassade

No. LXXXVII.

London, den 24. November 1948.

Oprettelsen af en Atlanterhavspagt.
Amb.no. LXXXIV af 4/11-1948.

7 gennemslag.

U.M.	Bil.
27 NOV. 1948	
5.	10

FORTROLIGT.

Hr. udenrigsminister,

I Foreign Office har jeg i gaar under et besøg hos understatssekretar Sir Ivone Kirkpatrick indhentet nedenstaaende oplysninger angaaende det standpunkt, på hvilket forhandlingerne om oprettelsen af en Atlanterhavspagt nu befinder sig.

Bruxelles-pagtens permanente kommission, sammensat af Mr. Gladwyn Jebb som repræsentant for Foreign Office og de herværende missionschefer for Frankrig og Beneluxlandene, ventes i slutningen af indeværende uge - altså noget tidligere end oprindeligt antaget - at tilendebringe sit arbejde med sagen, der vil resultere i et egentligt traktatudkast. Dette vil derefter, antagelig ca. 1. december, af de 5 regeringer blive tilstillet deres ambassadører i Washington, for at det kan blive drøftet med repræsentanter for U.S.A. og Canada. Man er forberedt på, at der af disse to sidstnævnte lande vil blive fremsat ændringsforslag. Yderligere må der i Washington tages stilling til forskellige hidtil uløste spørgsmaal, såsom om, hvorvidt der i traktaten tillige bør indføjes økonomiske og kulturelle bestemmelser, om traktatens varighed, om hvilke andre lande der bør opfordres til at tiltræde, om formuleringen af en tiltrædelsesbestemmelse m.m. Forhandlingen i Washington mellem de 7 magter ville, mente Sir Ivone, strække sig over ca. 4 uger, således at opfordringer til visse andre lande kan tænkes at fremkomme engang omkring midten af Januar. Da man paa ingen måde ønsker at stille prospektive deltagere i traktaten i den situation, at de ville have enten at antage eller forkaste en allerede i alle detaljer fastslaaet traktattekst, er man forberedt paa, at det vil kunne vise sig nyttigt at indkalde til en konference til behandling af eventuelt fremkommende ændringsforslag. Man har imidlertid ment, at det ville

./././.

Højvelbaarne
hr. udenrigsminister Gustav Rasmussen,

etc., etc., etc.

være praktisk og i alle parter interesse, om man var i stand til for en saadan konference at forelægge et brugeligt grundlag for en international aftale.

De andre lande, som særlig kan komme i betragtning, er i første række Norge, Danmark, Irland, Island og Portugal. U.S.A. er og har længe været og Frankrig er netop for tiden interesseret i tillige at få Italien som partner. Britannien ønsker ikke nu at engagere sig definitivt med hensyn til Italien, bl.a. fordi der deri kan ligge en negligeren af en gammel allieret som Grækenland og af Tyrkiet. Måske kan der arbejdes med en ordning, hvorved visse af deltagerne i en atlantehavspagt paatager sig en pligt til at reagere ogsaa i tilfælde af angreb paa Grækenland og Tyrkiet. Italien selv synes interesseret i at tiltræde. Der har endnu ikke været nogen kontakt hverken med Island eller Irland. Derimod har man været i forbindelse med den portugisiske regering paa samme måde som med den norske og den danske, altsaa alene saaledes at der er afgivet en foreløbig rapport om det hidtil passerede.

Efter Foreign Office's opfattelse er det af hensyn til mulige svingninger i stemningen i U.S.A. vigtigt, at en atlantehavspagt hurtigt kommer i stand. Dette synspunkt deles af de andre Bruxelles-pagt lande. Skulle andre lande ønske betænkningstid, vil tiltrædelsesklausulen antagelig kunne formuleres saaledes, at dette ønske imødekommes.

Sir Ivone fremhævede med samme styrke som Mr. Hankey, jfr. min ovennævnte ærbødige rapport, at en hoveddyd ved den påtænkte pagt skulle være den at afgive det juridiske grundlag for en effektiv "peace time planning".

I samtalens løb meddelte Sir Ivone, at han havde forstaaet, at udenrigsminister Lange under sin nylig i Paris stedfundne forhandling med Mr. Marshall havde udtalt sig pessimistisk med hensyn til muligheden for at faa Sverige til at tilslutte sig en atlantehavspagt. I denne forbindelse lod han en bemærkning falde om, at der jo for de nordiske lande ogsaa stod en helt anden mulighed aaben, nemlig at støtte Mr. Bevins tanke om oprettelsen af et "European Council" og til sin tid lade sig repræsentere deri, jfr. tidligere indberetninger herfra om den britiske regerings holdning overfor planerne om skabelsen af et forenet Europa, senest min beretning no. 1925 af 18.d.m.

Jeg har den ære at forblive
med den mest udmærkede højagtelse
hr. udenrigsministerens ærbødigste

Reventlow

Genpart af nærv. beretning direkte til-
stillet Ambassadør Kauffmann.

Kgl. Danske Ambassade

London, den 18. december 1948.

No. XCI.

8 Gennemslag.

Oprettelsen af en Atlanterhavs-
pagt.
Amb.no. LXXXVII af 24/11-1948.

			Bil.
21 DEC. 1948			
5	28	10	a

Hr. Udenrigsminister,

I den seneste tid er der i dansk presse, vide således "Nationaltidende"s udgave for den 14. d.m., fremkommet meddelelser tydende på, at en opfordring til bl.a. Danmark, Norge og Island om deltagelse i drøftelserne vedrørende en Atlanterhavs-pagt skulle være mere nærforestående end tidligere antaget. I denne anledning har jeg haft nogle samtaler med ledende embedsmænd i Foreign Office, derunder navnlig med Sir Ivone Kirkpatrick.

Det meddeltes mig, at de oplysninger, der gengaves i min oven-citerede ærbødige rapport, stadig står ved magt. Det ventes vedblivende, at forhandlingerne mellem de 7 magters diplomatiske repræsentanter i Washington vil blive afsluttet omkring den 15. januar 1949. Det er ikke sandsynligt, at opfordringer vil blive rettet til andre regeringer før det nævnte tidspunkt. På den anden side bestræber man sig mest muligt for virkelig at få 7 magts-forhandlingerne afsluttet omkring midten af Januar. Disse forhandlinger er hidtil nærmest forløbet glattere, end man havde turdet regne med. På min forespørgsel, om der kunne være tale om ensidige amerikanske garantier, var svaret, at dette var udelukket, da det ikke ville være muligt at få kongressen til at gå med til andet end overenskomster med gensidige forpligtelser.

Sir Ivone præciserede den påtænkte fremgangsmåde således: 1' afsnit er de nu pågående 7 magts forhandlinger om et traktatudkast. Man har af praktiske grunde måttet operere med et sådant egentligt udkast. Dersom man indskrænkede sig til at søge opnået enighed om Principer ville forhandlingerne løbe ud i sandet. 2' afsnit vil blive sonderinger, foretaget af U.S.A. hos forskellige regeringer angående muligheden for tilslutning. Man har anset det for naturligt, at disse sonderinger fore-

./././.

Højvelbårne
hr. udenrigsminister Gustav Rasmussen,
etc., etc., etc.,

tages af den amerikanske regering, eftersom de senere, mere formelle, forhandlinger ventes at skulle finde sted i Washington. De pågældende regeringer vil således ikke umiddelbart blive stillet overfor en indbydelse om tilslutning til en pagt. 3¹ afsnit vil blive afholdelsen af en konference i Washington, til hvilken vil blive indbudt de regeringer, som måtte have vist interesse for deltagelse. Ved konferencens afslutning vil underskrivningen af den endelige traktat-tekst finde sted. Mulig vil det komme til at dreje sig om flere traktat tekster, dersom dette måtte vise sig hensigtsmæssigt af hensyn til enkelte landes særlige stilling og interesser. Det blev påny fremhævet, at man lægger vægt på, at konferencen skal være kortvarig, for at den amerikanske regering hurtigt kan forelægge resultatet for kongressen. De lande, der måtte ønske at betænke sig, må derfor henvises til eventuelt at benytte sig af en med dette formål for øje formuleret tiltrædelses-klausul.

Der blev endvidere overfor mig givet udtryk for den interesse, man her nærer for de skandinaviske landes tiltræden. Chefen for Northern Department, Mr. Hankey, henviste til, at de 3 skandinaviske landes stilling naturligt burde betragtes under én fælles synsvinkel og som ét og samme problem. Mr. Hankey tilføjede, at han ofte for sig selv anstillede betragtninger over, om der ikke kunne findes udvej for, inden den egentlige opfordring fremkom, at konferere i fortrolighed med egnede skandinaviske personligheder, for at det kunne blive gjort disse helt klart, hvad en tilslutning ville indebære, og for at enhver mulighed kunne blive udtømt for at tilvejebringe en løsning i positiv retning. Personlig følte han sig overbevist om, at en sådan løsning måtte kunne findes, også for Sveriges vedkommende. Han var naturligvis nøje kendt med de hensyn overfor Finland, som blev fremhævet fra svensk side. Hverken han eller Sir Ivone mente imidlertid, at Udsigten for Finland til at blive tvunget ind i et fuldstændigt afhængighedsforhold til Rusland ville blive mere nærliggende, fordi Sverige tilsluttede sig en rent defensiv alliance. Erfaringen beviste efter deres mening tværtimod, at Sovjet benyttede sig af enhver tøven eller vaklen, men - trods forudgående trusler - bøjede sig for en bestemt og målbevidst uafhængigheds-politik. Sir Ivone føjede hertil, at han regnede med, at Sovjet i krigstilfælde ville søge hurtigst muligt at underkue Frankrig, således at Norden i krigens første afsnit ville blive "bypassed". En sådan taktik ville antagelig også, set fra et russisk synspunkt, være

./././.

den mest effektive. Viste denne teori sig at være rigtig, ville dermed også den norske frygt for, at hjælpen vestfra ikke skulle nå frem i tide, vise sig ubegrundet. Som et argument for sin opfattelse anførte Sir Ivone, at Rusland i modsætning til det kejserlige og senere det nazistiske Tyskland næppe ville indlade sig på et felttog, i hvilket navale stridskræfter kunne komme til at spille en vigtig rolle. For det russiske flyvevåben ville det være af langt større betydning at kunne benytte baser i Holland, Belgien og Nordfrankrig fremfor på Norges vestkyst.

Jeg benyttede under mine besøg i Foreign Office i disse sidste dage lejligheden til at omtale den uklarhed i Mr. Bevins tale, som jeg omtalte i min ærbødige rapport No. XC af 13.d.m. Det er kendt, at den citerede passus ikke hverken gav noget helt korrekt billede af de aktuelle forhold eller noget concist udtryk for Mr. Bevins tanke. Sir Ivone forklarede mig, at Mr. Bevins plan i stor almindelighed og korthed kan beskrives således: Han opererer med 3 begreber eller stadier. Det første er Bruxelles-pagten. Det andet er Atlanterhavs-pagten. Det tredje er en europæisk union, senere udvidet til en vestunion, omfattende ikke alene så mange demokratiske europæiske lande som muligt tilligemed de disse underlagte områder i Afrika, men yderligere, foruden Dominions, U.S.A. og de latinske sydamerikanske stater. Det er hans store mål at kunne nå frem til en sådan vidtomspændende union af nationer, der alle bekender sig til det samme demokratiske livssyn og alle ønsker at bevare individets friheds-rettigheder. Han er specielt interesseret i, at der allerede i fredstid skal fastlægges en særlig status for de sydamerikanske lande i tilfælde af krig, således at disse forud får anvist de opgaver og byrder af rent forsyningsmæssig karakter, som da naturligt ville komme til at påhvile dem. Han ønsker derved bl.a. at undgå at f.eks. Brasilien under en eventuel ny krig kan få adgang til påny at fastslå sin egen status som et fuldt allieret krigsførende land med alle de deraf flydende privilegier, samtidig med at landets rolle i realiteten bliver, at det - uden at gøre nogen som helst krigsmæssig indsats af betydning - får mulighed for at bemægtige sig en del fjendtlig tonnage og iøvrigt tjene formuer ved til de lande, hvis sønner i tusindtal sætter livet til, at levere varer til priser, som det selv på grund af de ekstraordinære forhold kan skrue op omtrent så højt, som det måtte ønske.

Jeg har den ære at forblive
med den mest udmerkede høgagtelse
hr. udenrigsministerens ærbødigste

Bevins